

BÒRD NA GÀIDHLIG

FOIRM- DÀTA BLIADHNAIL 2019-20

Ainm na buidhne	Buidheann Chorporra Pàrlamaid na h-Alba
------------------------	--

Prìomh Dhàta Measaidh

Fios bhon Phoball	Cia mheud brath sgrìobhte a fhuair a' bhuidheann bhon phoball ann an Gàidhlig am-bliadhna?	60
A' sgaoileadh fiosrachadh	Cia mheud pìos a sgaoil a' bhuidheann air na meadhanan sòisealta ann an Gàidhlig am-bliadhna?	660 (Tweets: 551 Soundcloud: 35 Blog: 12)
	Cia mheud fios-naidheachd a chaidh a sgaoileadh leis a' bhuidhinn anns a' Ghàidhlig am-bliadhna?	86
Luchd-obrach	Cia meud neach-obrach a fhuair cothrom trèanaidh ann an sgilean Gàidhlig am-bliadhna? *Seiseanan mothachaidh Gàidhlig/seiseanan Gàidhlig shìmplidh – chaidh cuid gu barrachd air aon ìre den chùrsa.	73* 2 a' dèanamh a' Chùrsa-Inntrigidh aig Sabhal Mòr Ostaig
	Cia mheud dreuchd a th' agaibh an-dràsta far a bheil Gàidhlig ann mar sgil riatanach?	2
	Cia mheud neach-obrach a th' agaibh an-dràsta aig a bheil sgilean Gàidhlig? *Tha na figearan seo bhon t-suirbhidh againn de sgilean Gàidhlig a rinneadh ann an 2018. Thèid an ùrachadh nuair a nì sinn suirbhidh ùr airson an ath thionndaidh den Phlana Ghàidhlig againn.	41 abairtean bunaiteach/ basic phrases 3 le sgilean eadar-mheadhanach/ intermediate 5 fileanta*

Foillseachaidhean	Cia mheud foillseachadh a dh'fhoillsich a' bhuidheann gu dà-chànanach am-bliadhna?	Dà-chànanach/ 6 Tionndaidhean Gàidhlig is Beurla fa leth: 4 Foillseachaidhean Beurla le tìotal no ro-ràdh Gàidhlig 9
Inbhe	Cia mheud soidhne dà-chànanach a chuir a' bhuidheann an-àirde am-bliadhna?	n/a Tha soidhnichean dà-chànanach ann mar-thà tron Phlana Gàidhlig againn.

Prìomhachasan a' Phlana Cànan Nàiseanta Gàidhlig

Cleachdadh na Gàidhlig

Ciamar a tha a' bhuidhinn a' toirt fàs air cleachdadh na Gàidhlig?

- Tro na meadhanan sòisealta an dà chuid tro na seanailean Gàidhlig sònraichte againn agus tro sheanailean pàrlamaideach eile sna meadhanan sòisealta (m.e. cunntasan twitter corporra, aig na comataidhean agus aig foghlam is ruigsinneachd)
- Le bhith a' sgaoileadh fios dhan choimhearsnachd Ghàidhlig mu rannsachaidhean comataidh agus a' brosnachadh fianais sa Ghàidhlig – m.e. an rannsachadh mu Eucoirean Gràin a fhuair tòrr fianais anns a' Ghàidhlig/mun Ghàidhlig. Dh'fhoillsich sinn geàrr-chunntas mu roghainnean nan cuspairean san àrd-sgoil agus chaidh seo a leughadh le 724 duine.
- Tro bhith a' dèanamh farsaingeachd de dh'fhoillseachaidhean sa Ghàidhlig.
- Tro bhith a' dèanamh farsaingeachd de ghoireasan fiosrachaidh didseatach sa Ghàidhlig, mar eisimpleir: <https://www.youtube.com/watch?v=s-5Kk17qh8g&feature=youtu.be>
- Tro bhith a' dèanamh farsaingeachd de ghoireasan foghlaim sa Ghàidhlig – tha 51 rim faighinn aig an àm seo.
- Tro bhith a' tabhann agus a' toirt seachad sheiseanan Gàidhlig do sgoiltean agus bha làthaireachd againn aig co-labhairt an Alltain.
- Tro bhith a' foillseachadh dhuilleagan-lìn agus fhiosan-naidheachd sa Ghàidhlig.
- Tro bhith a' cur air chomas agus a' brosnachadh sgrìobhadh thugainn sa Ghàidhlig.
- Tha agallamh Gàidhlig mu ath-leasachadh fearainn mar phàirt den taisbeanadh ùr againn, Thu Fhèin is a' Phàrlamaid, a chaidh a chur air bhog san Ògmhios 2019 mar phàirt de 20mh Ceann-bliadhna na Pàrlamaid.
- Tro bhith a' cuideachadh agus a' dèanamh sanasachd airson gnothaichean pàrlamaideach. Chaidh a' Ghàidhlig a chleachdadh grunn thursan tron bhliadhna ann an Gnothaichean Seòmair is Comataidh, a' gabhail a-steach deasbad ar

Bliadhna Eadar-nàiseanta nan Cànanan Dùthchasach, seisean comataidh aig seisean Comataidh aig Comataidh Sgrùdaidh Poblach is Iar-reachdail agus ann an Àm-cnuasachaidh sa Ghàidhlig. Sgaoil an Sgioba Gàidhlig fios mu na seiseanan seo agus chuidich iad diofar Bhall, Oifigearan Riaghlaidh is Luchd-gairm le Gàidhlig, a' gabhail a-steach ath-leughadh is a' toirt seachad fhuaimneachaidhean air abairtean simplidh (m.e. Madainn mhath) agus ainmean Gàidhlig. Chaidh sia gluasadan is ceistean a chur a-steach gu dà-chànanach agus rinn an Sgioba Gàidhlig ath-leughadh orra far an robh seo a dhìth.

Ionnsachadh na Gàidhlig

Ciamar a tha a' bhuidhinn a' toirt fàs air ionnsachadh na Gàidhlig?

- Tha dithis a' dèanamh a' chùrsa-inntrigidh ann an Sabhal Mòr Ostaig le taic bhon Phàrlamaid.
- Bha oileanach againn à Sabhal Mòr Ostaig air greis-gnìomhachas.
- A' sgaoileadh fios mu chothroman ionnsachaidh Ghàidhlig an dà chuid gu h-ionadail agus gu nàiseanta.
- A' toirt seachad nan cùrsaichean leth-latha againn Gàidhlig 2,3 (*Abair Beagan* agus *Cleachd do Chuid Gàidhlig ann am Pàrlamaid na h-Alba*) do luchd-obrach, a' leantainn air adhart bho sheisean Gàidhlig 1 – mothachadh Gàidhlig).
- Tron leabhran againn Abair Beagan anns a bheil abairtean pàrlamaideach sìmplidh.
- Tron phod-chraoladh ghoirid againn Gaelic Word of the Week gach Seachdain a tha a' teagasg beagan mun Phàrlamaid agus mun Ghàidhlig. Bidh còrr is 100 duine ag èisteachd ris gu tric agus tha e air sgaoileadh fad is farsaing air twitter.

A' cur air adhart na Gàidhlig

Ciamar a tha a' bhuidhinn a' cur deagh ìomhaigh air adhart airson na Gàidhlig?

- Bidh na h-oifigearan Gàidhlig a' frithealadh sheiseanan inntrigidh gus innse do luchd-obrach ùra mun Phlana Ghàidhlig agus mu sheiseanan mothachaidh Ghàidhlig.
- Soidhnichean dà-chànanach
- A' cleachdadh barrachd Gàidhlig ann an tiotalan/geàrr-chunntasan de dh'fhoillseachaidhean Gàidhlig.
- A' cleachdadh na Gàidhlig sna meadhanan sòisealta – an dà chuid anns a' Ghàidhlig agus mun Ghàidhlig air feadh cunntasan meadhanan sòisealta na Pàrlamaid
- A' cleachdadh na Gàidhlig ann am bhideothan leis an Oifigear Riaghlaidh
- A' cumail pop-up 'Ionnsaich Gàidhlig ann an 5 mionaidean' aig diofar thachartasan air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh.
- Tro chonaltradh air an taobh a-staigh, a' gabhail a-steach bloga air an taobh a-staigh agus conaltraidhean eile taobh a-staigh na buidhne agus tro chonaltradh air an taobh a-muigh, a' gabhail a-steach cuairt-litir-d sheachdaineil na Pàrlamaid.
- Le bhith a' toirt seachad trèanadh Mothachaidh Ghàidhlig airson luchd-obrach agus com-pàirtichean.
- Le bhith a' cumail Seachdain Ghàidhlig le barrachd faicsinneachd aig a' Ghàidhlig agus barrachd susbaint Ghàidhlig air na meadhanan sòisealta cho math ri

seiseanan (faic gu h-ìosal).

- Le bhith a' cumail dà sheisean Tog do Ghuth sa Ghàidhlig airson luchd-obrach agus com-pàirtichean sa Phàrlamaid mar phàirt den t-seachdain Ghàidhlig againn san t-Samhain agus seisean san Eilean Sgitheanach san t-Sultain.
- Chùm Fòram Alba air Thoiseach co-labhairt a' Ghàidhlig 2030: Buaidh is Piseach san Dùbhlachd 2019 mar phàirt den phrògram Alba 2030 gus coimhead air cor na Gàidhlig san àm ri teachd. Bha 80 duine an làthair agus chaidh a chraoladh beò cuideachd.

Fiosrachadh dearcnachaidh eile
A' brosnachadh Foghlam Gàidhlig Chan fheum ach Ùghdarrasan Ionadail seo a lìonadh
Fo Earrann 15 de dh'Achd an Fhoghlaim (Alba) 2016, feumaidh ùghdarrasan ionadail aig a bheil foghlam Gàidhlig anns an sgìre aca seo a shanasachd ann an dòigh iomchaidh. Feumaidh gach ùghdarras ionadail sanasachd a dhèanamh air na còraichean a th' aig pàrantan gus tagradh a dhèanamh airson foghlam Gàidhlig aig ìre na bun-sgoile agus foghlam luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig a stèidheachadh. Ciamar a tha sibh a' coileanadh an dleastanais seo?
n/a
Pàrantan Corporra Chan fheum ach Ùghdarrasan Ionadail seo a lìonadh a-steach
Am b' urrainn dhuibh dàta a thoirt dhuinn air an àireimh de dhaoine òga le Gàidhlig a tha, no a tha air a bhith, fo chùram a tha clàraichte leis an Ùghdarras.
n/a
Am b' urrainn dhuibh fiosrachadh a thoirt dhuinn air tachartasan no cothroman a tha sibh a' cur air dòigh airson daoine òga le Gàidhlig a tha, no a tha air a bhith, fo chùram a tha clàraichte leis an Ùghdarras.
n/a
Co-ionannachd Bu chòir don a h-uile buidheann seo a lìonadh a-steach
An do chomharraich an t-ùghdarras poblach agaibh cùisean sònraichte sam bith co-cheangailte ri co-ionannachd chothroman a thaobh leasachadh na Gàidhlig?
Chan eil sinn air cùis shònraichte sam bith a chomharrachadh. Bidh sinn a' dèanamh cinnteach gu bheil gnìomhan Gàidhlig in-ghabhaltach agus gu bheil iad cuideachd air chothrom do luchd-obrach aig gach ìre air feadh na buidhne. Tha sinn air a bhith ag obair gu gnìomhach le lìonraidhean iomadachd an luchd-obrach air feadh na buidhne gus a' Ghàidhlig a chur air adhart.
A bheil poileasaidhean, modhan-obrach no dòighean-obrach sam bith co-cheangailte ri co-ionannachd a chaidh a chur an gnìomh leis an ùghdarras phoblach agaibh, no a tha gan cur an gnìomh an-dràsta, a bhuineas ri bhith a' cur co-ionannachd chothroman air adhart an lùib leasachadh na Gàidhlig? An innis sibh dhuinn mun deidhinn?

Gus mothachadh a thogail mun Ghàidhlig am measg an t-sluaigh, tha soidhnichean dà-chànanach againn, tha sinn air Gàidhlig a chur ris an t-ìosal agus/no an ro-ràdh aig mòran de na foillseachaidhean corporra againn agus tha susbaint againn sna meadhanan sòisealta co-cheangailte ris a' Ghàidhlig a tha ag amas air daoine aig nach eil a' Ghàidhlig. Bidh sinn ag amas air daoine òga tro na meadhanan sòisealta, stuthan-foghlaim agus foillseachaidhean foghlaim. Faodar seiseanan foghlaim Gàidhlig a libhrigeadh ann an àite sam bith ann an Alba.

A bheil eisimpleirean ann de cheumannan sònraichte a ghabh sibh gus piseach a thoirt air in-ghabhail agus com-pàirteachas a tha air obrachadh gu sònraichte math a thaobh leasachadh na Gàidhlig taobh a-staigh an ùghdarrais phoblaich agaibh? An innis sibh dhuinn nam biodh sibh toilichte nan sgaoileadh Bòrd na Gàidhlig na h-eisimpleirean agaibh agus nan dèanamaid sanasachd orra.

Bha na h-oifigearan Gàidhlig ag obair gu dlùth le oifigear BSL na Pàrlamaid gus deagh chleachdadh a cho-roinn agus gus beachdachadh air dòighean gus co-obrachadh. Ghabh fear de dh'oifigearan Gàidhlig na Pàrlamaid pàirt ann an co-labhairt mu riochdachadh na coimhearsnachd BSL agus thug e seachad pàipear mu riochdachadh luchd na Gàidhlig.

Tha sinn air dèanamh cinnteach gu bheil suaicheantasan dà-chànanach aig gach lìonra iomadachd ann am Pàrlamaid na h-Alba.

Amasan airson Seirbheisean Corporra	Corporate Service Aims	
Àrd Phrionnsabalan	Overarching Principles	Solais trafaig: uaine, orains no dearg
Spèis Cho-ionann A h-uile gealladh anns a' phlana Ghàidhlig air a libhrigeadh dhan aon ìre anns a' Ghàidhlig agus anns a' Bheurla.	Equal Respect Gaelic language plan commitments delivered to an equal standard in both Gaelic and English.	Uaine
Cothroman Follaiseach Gnìomhan practaigeach gus dèanamh cinnteach gu bheil fios aig luchd-obrach na buidhne agus am poball daonna air na cothroman a th' ann gus Gàidhlig a chleachdadh leis an ùghdarras phoblach.	Active Offer Practical measures to ensure that staff and public are kept regularly informed of all opportunities that exist to use Gaelic in relation to the work of the public authority.	Uaine
Treas Phàrtaidhean A' dearbhadh gum bi ALEOs agus cunnradairean eile ag obair gus plana Gàidhlig an ùghdarras phoblaich a chur an gnìomh.	Third Parties Ensure that Arm's Length Executive Organisations and other contractors help with the delivery of the public authority Gaelic language plan.	Uaine
Gàidhlig na nì àbhaisteach Geallaidhean bhon phlana Ghàidhlig air an gabhail a-steach ann an structaran an ùghdarras phoblaich tro thìde, le sgrùdadh cunbhalach airson cothroman a chomharrachadh taobh a-staigh bhuidseatan stèidhichte gus Gàidhlig a thoirt air adhart.	Normalisation Gaelic plan commitments are normalised within the structures of the public authority over time, with opportunities to grow Gaelic within existing budgets constantly assessed.	Uaine
Pàrantan Corporra Gu bheilear mothachail air na dleastanasan a th' ann mar Pàrant Corporra gum bi a h-uile pàiste is neach òg fo chùram no a b' àbhaist a bhith fo chùram le Gàidhlig a' faighinn na h-aon cothroman 's a tha clann le cànan eile.	Corporate Parenting That the authority is aware of the duties of a Corporate Parent to ensure that looked after children and young people and care leavers with Gaelic receive the same opportunities as those with other languages.	n/a

Inbhe	Status	Solais trafaig: uaine, orains no dearg
<p>Suaicheantas Ag amas air suaicheantas corporra anns a' Ghàidhlig agus anns a' Bheurla a chruthachadh nuair a thig a' chiad chothrom agus mar phàirt den phròiseas ùrachaidh.</p>	<p>Logo Aim to render the corporate logo in both Gaelic and English at the first opportunity and as part of any renewal process.</p>	Uaine
<p>Soidhnichean Prìomh shoidhnichean air an dèanamh dà-chànanach nuair a thathar gan ùrachadh.</p>	<p>Signage Prominent signage will include Gaelic and English as part of any renewal process.</p>	Uaine
Conaltradh leis a' phoball	Communicating with the public	Solais trafaig: uaine, orains no dearg
<p>Brosnachadh Teachdaireachdan gu bheil fàilte air conaltradh sa Ghàidhlig bhon poball daonnan.</p>	<p>Promotion Positive message that communication from the public in Gaelic is always welcome.</p>	Uaine
<p>Conaltradh sgrìobhte Fàilte ga cur air conaltradh sgrìobhte sa Ghàidhlig (post, post-d agus meadhanan sòisealta) daonnan agus bidh freagairt ann sa Ghàidhlig, a rèir clàr-ama conaltraidh àbhaisteach na buidhne.</p>	<p>Written Communication Written communication in Gaelic is always accepted (post, email and social media) and replies will be provided in Gaelic in accordance with the general policy.</p>	Uaine
<p>Ionad-fàilte agus am fòn Far a bheil luchd-obrach le Gàidhlig ann airson seo a thoirt seachad, gheibh iad taic airson seo a dhèanamh agus thèid sanasachd a dhèanamh air t-seirbheis dhan phoball.</p>	<p>Reception and phone Where Gaelic speaking staff are capable of providing this service, they are supported to do so and the service is promoted to the public.</p>	Uaine
<p>Coinneamhan Cothroman airson coinneamhan dà-chànanach no sa Ghàidhlig a chumail air an rannsachadh gu cunbhalach agus air am brosnachadh.</p>	<p>Public meetings Opportunities to hold public meetings bilingually or in Gaelic are regularly explored and promoted.</p>	Uaine

Fiosrachadh	Information	Solais trafaig: uaine, orains no dearg
<p>Fiosan-naidheachd Prìomh fhiosan-naidheachd agus fiosan-naidheachd mu dheidhinn na Gàidhlig air an cuairteachadh sa Ghàidhlig agus sa Beurla.</p>	<p>News releases High profile news releases and all news releases related to Gaelic are circulated in both Gaelic and English.</p>	Uaine
<p>Meadhanan sòisealta Stuth Gàidhlig ga sgaoileadh tro na meadhanan sòisealta gu cunbhalach, le stiùir bho ìre cleachdaidh no cleachdadh a dh'fhaodadh a bhith ann.</p>	<p>Social Media Gaelic content distributed regularly through social media, guided by the level of actual and potential users</p>	Uaine
<p>Làrach-lìn Stuth Gàidhlig air làrach-lìn an ùghdarras phoblaich, le prìomhachas air na duilleagan le faicsinneachd mhòr.</p>	<p>Website Gaelic content should be available on the public authority's website, with emphasis given to the pages with the highest potential reach.</p>	Uaine
<p>Irisean Corporra Irisean corporra sa Ghàidhlig agus Beurla le prìomhachas air sgrìobhainnean le faicsinneachd mhòr.</p>	<p>Corporate Publications Produced in Gaelic and English, with priority given to those with the highest potential reach.</p>	Uaine
<p>Taisbeanaidhean Cothroman airson taisbeanaidhean dà-chànanach no sa Ghàidhlig a chumail air an rannsachadh gu cunbhalach agus air am brosnachadh, le prìomhachas air an fheadhainn aig a bheil a' bhuidh as motha.</p>	<p>Exhibitions Opportunities to deliver public exhibitions bilingually or in Gaelic should be explored on a regular basis, with priority given to those with the highest potential impact.</p>	Uaine
<p>Corpas na Gàidhlig</p>	<p>Gaelic Language Corpus</p>	Solais trafaig: uaine, orains no dearg
<p>Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig Leanaidh an t-ùghdarras Poblach Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig as ùire mar stiùir airson a h-uile rud sgrìobhte aca.</p>	<p>Gaelic Orthographic Conventions The most recent Gaelic Orthographic Conventions will be followed in relation to all written materials produced by the public authority.</p>	Green

Luchd-obrach	Staff	Solais trafaig: uaine, orains no dearg
Sgrùdadh Luchd-obrach Sgrùdadh cunbhalach air sgilean Gàidhlig agus iarrtasan airson trèanadh Gàidhlig tro bheatha gach plana.	Internal audit Conduct an internal audit of Gaelic skills and training needs through the life of each plan.	Uaine
Inntrigeadh Eòlas air a' phlana Ghàidhlig mar phàirt den phròiseas inntrigidh.	Induction Knowledge of the public authority's Gaelic language plan included in new staff inductions	Uaine
Trèanadh cànan Trèanadh ann an sgilean Gàidhlig ga thabhann agus ga bhrosnachadh, gu sònraichte a thaobh a bhith a' cur plana Gàidhlig na buidhne an gnìomh.	Language training Gaelic language skills training and development offered to staff, particularly in relation to implementing the public authority's Gaelic language plan.	Uaine
Trèanadh le Fiosrachadh mun Ghàidhlig Trèanadh le fiosrachadh mun Ghàidhlig, le prìomhachas air stiùirichean, buill bùird, comhairlichean agus luchd-obrach air a bheil dleastanas a bhith a' conaltradh leis a' mhòr-shluagh.	Awareness training Gaelic awareness training offered to staff, with priority given to directors, board members, councillors and staff dealing directly with the public.	Uaine
Fastadh A' toirt aithne is spèis do sgilean Gàidhlig mar phàirt den phròiseas ffastaidh.	Recruitment Recognising and respecting Gaelic skills within the recruitment process.	Uaine
Gàidhlig ainmichte mar sgil a tha na buannachd agus/no a tha riatanach ann an dealbhan obrach far a bheil dleastanasan co-cheangailte ri libhrigeadh a' Phlana Ghàidhlig agus a rèir na comhairle laghail aig Bòrd na Gàidhlig.	Gaelic named as an essential and / or desirable skill in job descriptions in roles where responsibilities are linked to delivery of the Gaelic language plan and in accordance with the Bòrd na Gàidhlig recruitment advice.	Uaine
Sanasan-obrach dà-chànanach no sa Ghàidhlig airson dreuchdan far a bheil Gàidhlig ainmichte mar sgil riatanach.	Bilingual or Gaelic only job adverts for all posts where Gaelic is an essential skill.	Uaine

Mineachadh air na dathan trafaig:

DEARG - Co-dhiù aon chùis a tha taobh a-muigh pharamadairean aontaichte nach gabh fhuasgladh aig ìre obrachaidh agus a dh'fheumas ion-chuir bhon Sgioba-stiùiridh

ORAINS - Co-dhiù aon chùis a tha taobh a-muigh pharamadairean aontaichte a ghabhas fhuasgladh aig ìre obrachaidh

UAINE - Ag obair taobh a-staigh paramadair aontaichte